

Projev prezidenta USA Baracka Obamy po podpisu smlouvy START v Praze

Dobré ráno,

jsem poctěn tím, že jsem zde v České republice s prezidentem Medveděvem a našimi českými hostiteli, abychom zaznamenali toto historické dokončení nové smlouvy START.

Dovolte, abych začal tím, jak jsem šťastný, že jsem opět v nádherném městě Praze. Česká republika samozřejmě je blízkým přítelem a spojencem Spojených států. A já mám k českému lidu velký obdiv a vztah. Jeho svazky s americkým lidem jsou hluboké a trvalé a Češi udělali během desetiletí pro Spojené státy - a to včetně mého domovského města Chicaga - mnohé.

Chci poděkovat svému příteli a partnerovi Dmitriji Medveděvovi. Bez jeho osobního úsilí a pevného vedení bychom zde dnes nebyli. Setkali jsme se a mluvili po telefonu při vyjednávání o této smlouvě mnohokrát, a v důsledku toho jsme dospěli k velmi efektivnímu pracovnímu vztahu, který je založen na otevřenosti, spolupráci a vzájemné úctě.

Před rokem jsem přijel do Prahy a pronesl zde projev, který nastínil rozměr amerického odhodlání zastavit šíření jaderných zbraní a stanovit jako konečný cíl svět bez nich. Řekl jsem tehdy - a budu to opakovat nyní - že to je dlouhodobý cíl, kterého možná nebude dosaženo ani za mého života. Ale byl jsem přesvědčen tehdy - jako jsem přesvědčen nyní - že sledování tohoto cíle nás dostane dál od studené války, posílí globální režim nešíření jaderných zbraní a udělá Spojené státy a svět bezpečnější a klidnější.

Jeden z kroků, ke kterým jsem loni vyzval, bylo vytvoření této smlouvy, a tak jsem rád, že jsem dnes zpátky v Praze.

Vstoupil jsem do úřadu také odhodlán "resetovat" vztahy mezi Spojenými státy a Ruskem a vím, že prezident Medveděv toto odhodlání sdílí. Jak řekl na našem prvním setkání v Londýně, naše vztahy se dostaly na scestí, a tak bylo obtížné spolupracovat na záležitostech společného zájmu pro náš lid. A když Spojené státy a Rusko nejsou schopny spolupracovat na velkých záležitostech, není to dobře ani pro naše národy ani pro svět.

Společně jsme tento trend zastavili a prokázali výhody spolupráce. Dnešek je významným mezníkem pro jadernou bezpečnost, pro nešíření jaderných zbraní i pro vztahy mezi USA a Ruskem. Splnil se náš společný cíl vyjednat novou smlouvu o snížení stavu strategických jaderných zbraní. Zahrnuje významné snížení jaderných zbraní, které budeme mít rozmístěny. Snižuje počet našich nosičů asi na polovinu. Zahrnuje komplexní režim ověřování, který nám dovoluje dále budovat důvěru. Dává oběma stranám pružnost při ochraně bezpečnosti a zachovává oddanost Ameriky vůči bezpečnosti našich evropských spojenců. A já se těším na to, jak budu spolupracovat se Senátem Spojených států, abychom letos dosáhli ratifikace této důležité smlouvy.

Konečně tento den demonstruje odhodlání Spojených států a Ruska - dvou států, které mají více než 90 procent světových jaderných zbraní - usilovat o odpovědné globální vedení. Společně dodržíme naše závazky podle smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT), která musí být základem globálního procesu jejich nešíření.

Ačkoli je nová dohoda START důležitým krokem vpřed, je to jen jeden krok na delší cestě. Jak jsem řekl loni v Praze, tato smlouva připraví prostor pro další snižování. S tím, jak půjdeme vpřed, doufáme, že budeme moci diskutovat s Ruskem o snížení jak našich strategických, tak i taktických zbraní, a to včetně těch, které nejsou rozmístěny.

Prezident Medveděv a já jsme rovněž souhlasili s tím, že rozšíříme naše jednání na protiraketovou obranu. To bude zahrnovat pravidelnou výměnu informací o tom, jak hodnotíme rizika, ale také dokončení společného hodnocení nových balistických raket. S tím, jak budou tato hodnocení dokončena, se těším na zahájení vážného dialogu o rusko-americké spolupráci na protiraketové obraně.

Jaderné zbraně ale nejsou jen záležitostí pro Spojené státy a Rusko - ohrožují společnou bezpečnost

všech států. Jaderná zbraň v rukou teroristy je nebezpečím pro lidi všude - od Moskvy po New York; od evropských měst po jižní Asii. A tak se příští týden ve Washingtonu sejde 47 států, aby debatovaly o konkrétních krocích, které mohou být přijaty, abychom zabezpečili veškerý zranitelný jaderný materiál po celém světě během příštích čtyř let.

Šíření jaderných zbraní do dalších států je rovněž nepřijatelným rizikem pro globální bezpečnost - zvyšuje tak hrozbu jaderných závodů od Blízkého východu po východní Asii. Počátkem tohoto týdne Spojené státy oficiálně změnily svou politiku, aby těm nejaderným státům, které dodržují smlouvu o nešíření jaderných zbraní a své závazky v tomto ohledu, bylo jasné, že nebudou ohroženy americkým jaderným arzenálem. To znovu dokazuje, že Amerika je oddána NPT jako základu naší bezpečnostní strategie. Státy, které dodržují pravidla, budou mít větší bezpečnost a více příležitostí. Ty státy, které odmítnou plnit své závazky, budou izolovány a budou jim odepřeny příležitosti, které přicházejí s mezinárodní integrací.

To zahrnuje odpovědnost pro ty, kteří pravidla porušují - jinak by NPT byla jen slova na papíře. A právě proto jsou Spojené státy a Rusko součástí koalice národů, která trvá na tom, že Íránská islámská republika bude čelit důsledkům, protože vytrvale porušuje své závazky. Spolupracujeme v Radě bezpečnosti OSN, abychom přijali proti Íránu silné sankce. A nebudeme tolerovat akce, které znevažují NPT, riskují závody ve zbrojení v důležitém regionu a ohrožují důvěryhodnost mezinárodního společenství a naši kolektivní bezpečnost.

I když tyto záležitosti mají nejvyšší prioritu, jsou jen jednou částí vztahů mezi USA a Ruskem. Vyjádřil jsem dnes znovu mou nejhlubší soustrast nad strašlivou ztrátou ruských životů při nedávných teroristických útocích a zůstaneme pevnými partnery při boji proti násilnému extremismu.

Debatovali jsme rovněž o potenciálu jak rozšířit naši spolupráci ve prospěch hospodářského růstu, obchodu a investic a technologických inovací, a já se těším, že o těchto záležitostech budeme dále jednat až prezident Medveděv letos přijede do Spojených států. Je totiž mnoho, co můžeme udělat ve prospěch naší bezpečnosti a prosperity, pokud budeme spolupracovat.

Když se člověk dívá na tolik výzev, kterým ve světě čelíme, je snadné získat pocit sebeuspokojení, anebo opustit tezi, že pokrok se dá sdílet.

Ale chci opakovat, co jsem řekl loni v Praze: Když státy a národy dovolí, aby je vymezovaly rozdíly, propast mezi nimi se rozšíří. Pokud přestaneme usilovat o mír, pak zůstane navždy mimo náš dosah.

Toto majestátní město Praha je v mnoha ohledech památníkem lidského pokroku. A tento ceremoniál je důkazem pravdy, že staří protivníci mohou budovat nová partnerství. Nedávno jsem si nemohl pomoci a hluboce neprocítit slova Arkadije Briše, který pomáhal sestrojít první jadernou bombu Sovětského svazu. Ve věku 92 let, poté, co prožil hrůzy světové války a rozdělení studené války, řekl: "Doufáme, že lidstvo dospěje k okamžiku, kdy nebude mít potřebu jaderných zbraní a kdy bude ve světě mír a klid." Je snadné nad takovými hlasy mávnout rukou. Ale pokud bychom to udělali, tak riskujeme, že budeme opakovat hrůzy minulosti a ignorovat historii lidského pokroku. Úsilí o mír, klid a spolupráci mezi národy je v 21.

století práce jak pro vedoucí představitele, tak pro národy. A proto musíme být v našem úsilí o pokrok právě tak vytrvalí a odhodlaní jako ti, kteří by nám chtěli stát v cestě.

Děkuji vám.

Projev ruského prezidenta Dmitrije Medveděva po podpisu smlouvy START

Vážení kolegové a vážení představitelé sdělovacích prostředků!

Plně souhlasím s hodnoceními, která před chvilkou zazněla od mého kolegy, prezidenta Obamy, že v tomto sále se před pár minutami uskutečnila opravdu historická událost. Byla podepsána nová Smlouva mezi USA a Ruskou federací o opatřeních k dalšímu snížení a omezení strategických útočných zbraní. Je uzavřena pro nejbližší budoucnost, na deset let. Nahrazuje smlouvu START, která vypršela, a další platnou rusko-americkou dohodu o omezení strategických útočných potenciálů.

Především bych chtěl poděkovat svému kolegovi, prezidentovi Spojených států, za úspěšnou spolupráci v tomto velice nesnadném díle a za rozumné kompromisy, kterých bylo dosaženo při práci našich týmů. Už jsme jim dnes poděkovali za skvělou práci a ještě jednou to udělám v přítomnosti sdělovacích prostředků a veřejnosti.

Zvlášť bych chtěl poděkovat vedení České republiky, panu prezidentovi, za pozvání k podpisu zde v Praze, v tomto překrásném městě s tak nádherným jarním počasím, což současně vytváří náladu pro budoucnost. Předpokládám, že tento podpis otevře novou stránku ve spolupráci mezi našimi zeměmi a vytvoří bezpečnější podmínky pro život na celém světě.

Při práci jsme se orientovali především na kvalitu nové dohody. Skutečně dohadování nepostupovalo jednoduše. Ale naše týmy - jak jsem před chvilkou uvedl - pracovaly skutečně profesionálně, konstruktivně, v nonstop režimu, prakticky často i 24 hodin denně. Umožnilo to udělat to, co se ještě před několika měsíci zdálo naprosto málo pravděpodobným, možná dokonce i někomu z delegací: v krátké lhůtě připravit plnohodnotnou smlouvu a přikročit k jejímu podpisu. V konečném součtu jsme získali dokument, který v plné míře zachovává rovnováhu zájmů Ruska a Spojených států amerických. Hlavní je, že není vítězů ani poražených. Je to tak říkajíc "win-win situation" (*situace, v níž vyhrávají všichni - pozn. ČTK*). Myslím, že to v plné míře charakterizuje to, co bylo teď uděláno. Vyhrály obě strany, které posílily svou bezpečnost, a se zřetelem na naše vítězství vyhrálo celé světové společenství. Nová dohoda, která posiluje globální strategickou stabilitu, současně vede k nové, vyšší úrovni našich vztahů se Spojenými státy americkými.

Ačkoliv obsah dohody je už prakticky znám, chtěl bych ještě jednou připomenout, čeho jsme dosáhli, protože jsou to dost důležité věci. Tisíc pět set padesát rozmístěných bojových hlavic pro každou stranu je přibližně o třetinu méně než stávající úroveň. Sedm set rozmístěných mezikontinentálních balistických raket, balistických raket na ponorkách a těžkých bombardérů. To je necelá polovina předchozí úrovně. Osm set rozmístěných i nerozmístěných odpalovacích zařízení těchto raket a také rozmístěných a nerozmístěných těžkých bombardérů je zase polovina stavu, který existoval do podpisu dohody. Přitom každá strana si samostatně určuje složení a strukturu svých strategických útočných zbraní. To je podstata dohody.

V dohodě jsou také ustanovení o výměně údajů. Tuto otázku jsme s mým kolegou, jak se říká, dokonale vypilovali. Rozhovorů o telemetrii bylo hodně a stali jsme se velkými odborníky v této oblasti, možná teď jsme nejlepší specialisté na světě. Byly rovněž vyřešeny otázky týkající se přebudování a likvidace prostředků inspekce a ověřovací procedury a samozřejmě opatření na posílení důvěry. Ověřovací mechanismus je jednodušší a levnější než ve staré smlouvě, ale zároveň zajišťuje náležitou kontrolu, nezvratnost a ověřitelnost a samozřejmě transparentnost procesu omezení strategických útočných zbraní.

Soudíme, a to vědí i naši američtí partneři, bylo to otevřené stanovisko, že dohoda může být funkční a životaschopná jedině tehdy, pokud nedojde ke kvalitativnímu a výrazně kvantitativnímu růstu možností systémů protiraketové obrany, které v konečném důsledku mohou vytvořit hrozbu pro ruské strategické síly. V tom je podstata prohlášení, které naše země učinila při podpisu dohody a které bude přirozeně zveřejněno.

Hlavní úkol po podpisu samozřejmě vidíme v ratifikaci smlouvy. O tom před chvílí hovořil

prezident Spojených států. Je důležité nejen prostě podepsat, ale i synchronizovat proces ratifikace. Naši američtí partneři, pokud tomu rozumím, plánují co nejdříve předložit dokument k posouzení do Senátu. My také budeme pracovat s představiteli Federálního shromáždění, abychom udrželi potřebnou dynamiku ratifikačního procesu.

Celkově jsme spokojeni s odvedenou prací - výsledek je dobrý.

Samozřejmě jsme dnes neposuzovali jen sám fakt podpisu, dokumenty byly připraveny, ale posoudili jsme celou řadu nejvýznamnějších, klíčových otázek, které dnes zajímají prakticky všechny země. Přirozeně jsme nemohli opominout iránský jaderný program. Bohužel, Teherán nereaguje na celou řadu konstruktivních kompromisních dohod, které mu byly navrženy. Nemůžeme před tím zavírat oči. Proto nevylučuji, že Rada bezpečnosti OSN bude nucena znovu posoudit tuto otázku.

Naše stanovisko je dobře známo. Mohu je znovu krátce vyjádřit. Samozřejmě sankce samy o sobě jen velmi zřídka vedou k jakýmkoliv výsledkům, ale někdy se bez nich nelze obejít. V každém případě ale tyto sankce musejí být chytré, zaměřené jen na dosažení úkolů nešíření, a ne na to, aby stály proti iránskému lidu a vedly k humanitární katastrofě. Budeme pozorně sledovat, jaké kroky přijímají i naši partneři. Ale v každém případě budeme využívat i politických a diplomatických metod, vypracovaných "šestkou" (*pět stálých členů Rady bezpečnosti OSN a Německo - pozn. ČTK*). Posuzování těchto otázek bude přirozeně pokračovat.

Za závažný výsledek naší dnešní schůzky bych označil pokrok směrem k vytváření nové kvality vztahů se Spojenými státy americkými, jak o tom právě hovořil prezident Obama, ke vztahům, které přihlížejí k našim oboustranným zájmům a zakládají se i na předvídatelnosti. Vskutku v tomto směru uzavřená dohoda pomáhá vstoupit na novou cestu. Samozřejmě neméně důležité - a nemohu se o tom ještě nezmínit - je to, že mezi námi vznikly skutečně velmi dobré osobní vztahy, vzniklo to, čemu se říká "osobní chemie" a co, jak se mi zdá, pomáhalo dosáhnout dohody.

Efektivní kontakty ale musí být nejen mezi prezidenty. Je to samozřejmě důležité, ale prezidenti neřeší vše, co by měly řešit exekutivní struktury.

Proto by pracovní kontakty měly vzniknout mezi všemi strukturami výkonné moci. Dobře nám pracuje rusko-americká prezidentská komise, před chvílí nám její vedoucí, ministryně zahraničních věcí Spojených států amerických a ministr zahraničních věcí Ruské federace, předložili výsledky své práce.

Téměř všech 16 skupin, které jsme vytvořili, už zasedalo a stanovilo si priority pro nejbližší léta. To nás těší.

Na pořadu dne jsou konkrétní projekty. Dnes jsme skutečně jednali o ekonomice, což je podle mého názoru nejvíce zanedbaná oblast rusko-amerických vztahů, protože ohledně strategické stability a bezpečnosti vedeme nepřetržitý dialog, zatímco v ekonomice je nezbytné postoupit kupředu. Jsem velmi rád, že během posuzování této otázky jsme hovořili o rozvoji projektů z oblasti vyspělých technologií, o vytvoření takzvané nové, na vysokých technologiích založené, chytré ekonomiky, což je možné jen v podmínkách přeshraniční spolupráce. V tomto směru jsme navázali dobré kontakty, teď je hlavní zhmotnit tyto úvahy do konkrétních dohod. Byl bych rád, kdyby se tak stalo během mé návštěvy Spojených států, která se uskuteční letos v létě, na čemž jsme se s mým partnerem také domluvili.

Jsem přesvědčen, že vše, co jsme až dosud udělali, je jen začátek velké cesty. Byl bych velice nerad, kdyby se vztahy mezi Ruskou federací a Spojenými státy americkými zužovaly jen na otázky omezení strategických útočných zbraní, jakkoli na nás spočívá zvláštní odpovědnost; nejenže se jí nezříkáme, ale jsme ochotni dále postupovat po této cestě. Ale musíme pracovat i v dalších oblastech, což je velmi důležité jak pro naše národy, tak pro situaci ve světě. Dnes, jak se mi zdá, se v tomto směru udělal velmi důležitý krok, který posílil důvěru a vzájemné porozumění mezi našimi zeměmi.

Chtěl bych ještě jednou poděkovat prezidentu Baracku Obamovi za skvělou spolupráci v této oblasti.

Děkuji.

Zdroj: neoficiální překlad ČTK